

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čeh. rač. 11.197. Telefon 3112.

Internacionalni učiteljski kongres v Pragi.

Internacionalni učiteljski kongres se je vršil v Pragi od 22. do 28. aprila. Naše udruženje je bilo zastopano na kongresu po petih delegatih, ki so imeli po moči naše organizacije tri glasove. Na kongresu je bilo zastopanih 24 učiteljskih udruženj iz 18 evropskih držav. Skupno število članov Internacionalne federacije učiteljskih udruženj znaša 600.000. Najmočnejša je nemška organizacija s 150.000 članov, za njo je angleška s 130.000 člani, nato pa pride francoski učiteljski nacionalni sindikat z 80.000 člani. Organizacije ostalih evropskih držav zastajajo po številu članstva daleč za navedenimi. Najmanjša je organizacija Luksemburg s 450 organiziranimi člani.

Mnogo se sprašuje o pomenu te internacionalne učiteljske federacije in internacionalnih učiteljskih kongresov. Tak skeptičizem je v splošnem dovoljen in razumljiv, zanj je povsod pod slimičnimi razmerami, javlja se tudi med učitelstvom drugih narodov. To je toliko bolj opravičljivo, ker je učiteljska internacionalna federacija za sedaj še vedno samo poskus za izvršitev težke naloge in nič ni prirodnejše in logičnejše nego to, da se v teh trenutkih upravičeno pojavlja pesimizem in skepticizem. In kar je v taki situaciji najtežje, je ravno dejstvo, da se sedaj ne more pokazati še kak dosežen rezultat vsega tega truda. Oni, ki bi v svoji kritiki vztrajali vedno le na pozitivnem in hitrem rezultatu, bodo imeli vedno možnost, nastopiti kritično napram temu poskusu učiteljske internacionalne federacije in bodo našli za to vedno dosti argumentov in tudi somišljenikov.

Noben vprašanje pa se ne sme razmotrivati enostransko. Za pravilno in objektivno oceno je vedno koristno pogledati tudi nekoliko z druge strani in pretehtati druge argumente. Pri taki oceni se pa mora poznati, da je organizacija, ki šteje 600.000 članov z internacionalnim karakterjem pojav, ki zasluži, da se mu posveča nekoliko več pozornosti in da morajo, v objektivnih razmerah naše evropske družbe, obstojati resni elementi, ki so iz idealistične misli pred nekaj leti, ustvarili resnično delo, organizacijo, ki se stopnjoma uveljavlja v javnosti in življenju in zasluži pažnjo zaradi smotra, ki si ga je zastavila. To je v toliko pomembnejše, ker je po pravilih federacije vsem učiteljskim organizacijam omogočeno sodelovanje za ustvarjanje organizacije, za spremembo njene pojmovanja, ako se hoče, in ker stoji ona napram vsem svojim delom samo kot osnova, katere vsebina se more menjati po mišljenju učiteljstva o tem ali onem vprašanju.

Internacionalni učiteljski kongres pa je sam na sebi zelo važen za šolo in za učiteljstvo. Zanimanje za kongres ni nastalo samo zaradi tega, ker se na njem sodeluje in odloča, marveč tudi zaradi načina dela osebno, ki so v njem angažirane, zaradi posebnosti razumevanja učiteljstva raznih narodov in nazadnje zaradi tega, kar je trenutno novo, nenavadno in drugačno nego pri nas.

Ko se znajde človek v tako pestri družbi, kjer se opaža kontakt med raznimi običaji, jeziki in pojmovanji, kjer se srečajo ljudje, ki so sicer tako oddaljeni ne samo po kilometrih, marveč tudi po načinu življenja, po zgodovini in kulturi, potem občuti prijetno zadovoljstvo, ker se v tej različnosti pojavlja težnja po vzgoji novega človeka, ki bo imel pozitivne lastnosti vseh kultur in ki bo mogel simbolizirati sodobno težnjo po miru in sodelovanju vseh narodov zanj.

Ta novi človek je še povsem pokrit s tradicijami in nacionalnimi težnjami in kdo ve koliko časa bo še mnilo do njegovega vstajenja, vendar je simpatično, da je učiteljstvo raznih narodov ustvarilo organizacijo, ki si je sama postavila to nalogo.

Nekaj skupnega je bilo v vsej tej različnosti, kar je spajalo vse delegate na kongresu kot z nekako nevidno vezjo, in to je bil naš poklic. Ustvarjen je in gotovo tudi internacionaliziran tip učitelja, ki se ga spozna ne oziraje se na to iz katere države prihaja in kateri jezik govori. Iste nadloge in težnje, isti način dela in socialni položaj jih je internacionaliziral že pred vstopom v internacionalno federacijo in to je ona kolektivna osnova, ki nas je zbližala na tem kongresu in ki nam je vzbudila čuvstvo, kakor da smo se vsedli poleg tovariša v delu in načinu življenja, ne oziraje se na to, kake narodnosti je.

Kongresu v Pragi je predsedoval gosp. Wolf, predsednik nemškega Lehrervereina. To je zelo sposoben in resoluten človek, močna osebnost, pravi tipičen predstavnik svoje rase. Zraven njega je sedel Francoz Dumas, človek srednjih let izvanredno jasen in temperamenten v razpravljanju; včasih ga oddalji rasna lastnost oratorstva celo od razprave, ampak nikoli ga ni zapustila taktičnost in pripravljenost za sporazum, ki ga je včasih dovedla tudi do popuščanja. Tretji za predsedniško mizo je bil Anglež Goldston, bivši poslanec delavske stranke na Angleškem, zelo ljubezniv in inteligenten človek, ki je v svoji mentaliteti predstavljal sintezo Wolfa in Dumasa.

V klopih so bile razmeščene razne delegacije, brez kake posebne grupacije. V prvih vrstah se je navadno zadrževal g. Rappel, eden od zelo inteligentnih Nemcev, ki

je tudi urednik njihovega strokovnega glasila »Allgemeine deutsche Lehrerzeitung«; na drugi strani je bilo videti francosko delegacijo z gđ. Cavalier, zelo simpatično kolegino, ki uživa veliko zaupanje francoskega učiteljstva; na drugem kraju, navadno sam je sedel naš balkanski tovariš, poslanec v sobranju in tridesetletni predsednik bolgarskega učiteljskega združenja g. Negencov.

Delo kongresa se je začelo s pedagoškim tednom. Predavanj tega tedna omenjamo na drugem mestu. — (D. »Nar. Prosveta«.)

Anketa o „Našem rodu“.

Na željo uredništva »Našega roda« ter po sklepu seje širjega sosveta v Mariboru 29. aprila 1930, naj se vrši po vseh šolah anketa naročnikov »Našega roda« in »Mladinske Matice« o obeh publikacijah. Zaradi tega se pozivajo vsa šolska upraviteljstva, da izdelajo in izpolnijo razpredelnico po vzorcu, ki ga objavljamo.

Razpredelnico naj izpolnijo in odpošljejo na uredništvo »Našega roda« vsi, brez izjeme, ker je točna in zanesljiva sodba mogoča le, če se izjavijo vsi naročniki.

Da bo manj stroškov in pregled lažji, naj se odpošlje le sumarična razpredelnica za vsa šola, torej ne za vsak razred posebej.

Šola:		Število učencev:		Število naročnikov:	
Kateri trije leposlovni sestavki so najbolj ugajali	Kateri trije leposlovni sestavki so manj ugajali	Kateri trije sestavki realne vsebine so najbolj ugajali	Kateri trije sestavki realne vsebine so najmanj ugajali	Koliko otrok je za dosedanjim plačevanjem naročena Naša. roda in Mlad. Matica po Din 150 na mesec in 1050 ob koncu leta	Koliko otrok je za združitev Naš. roda z Mlad. Matico, tako da bi naročniki za mesečno 2 Din prejeli 8 številč. Naš. roda ter ob koncu leta knjige Mlad. Matice

Delovanje širjega sosveta UJU — Pov. Ljubljana.

(Poročilo o seji v Mariboru, dne 26. aprila 1930.)

Seje se je udeležilo 25 zastopnikov društva ter 12 članov ožjega sosveta. Opravičilo so poslali: brežiško, belokranjsko in litijsko društvo.

Po konstataciji sklepčnosti se oglasi tov. Gerlanec, da želi prečitati izjavo celjskega društva četudi nepooblaščen in neoficielen zastopnik društva. Poverjenik ga pozove, naj to izjavo poda pozneje, ko pride zadeva celjskega društva v razpravo ali pri slučajnih nastopih. Tovariš Gerlanec vztraja, da poda izjavo takoj. Navzoči glasujejo proti. Tovariš Gerlanec se odstrani.

Poročilo poverjenika.

Tovariš poverjenik pojasni vzrok sklopavanja seje širjega sosveta, poroča o delu v poverjeništvu po objavi zakona o osnovnih šolah, omenja delo za sestavo pravilnika k zakonu in pozivlje navzoče, da vsak prispeva z materalom, predlogi in nasveti, da bo to delo čim popolnejše in naše stališče glede pravilnika čim preciznejše in enotnejše. Omenja sejo glavnega odbora v Beogradu, na kateri naši predlogi glede pravil UJU niso uspeli. Dotakne se avdijske pri gosposodu ministru prosvete, katere vtis nas navdaja z upanjem, da bodo naše letošnje poročnice veselejše.

K sklepu opiše turnejo učiteljskega pevskega zbora po Češkoslovaški, ki je popolnoma uspela in dala jugoslovanskemu učiteljstvu in njega ugledu novo afirmacijo.

Tajnikovo poročilo

omenja razdelitev novomeškega društva v dve društvi: novomeško-trebanjsko s predsednikom Pirnatom in žužembsko s predsednikom Mervarjem. Tako šteje naše poverjeništvu 34 društev, ki so imela dosedaj 104 zborovanja. Opozarja na pravočasno pošiljanje poročil, ki naj se ne pošiljajo le v dnevno časopisje. Poroča o delovanju šolskoupornega odbora glede pravilnika. V merodajnih krogih vlada popolno razumevanje za nadaljevalno šolstvo. Poverjeništvu je predložilo na pristojna mesta spomenico in načrt zakona o tem šolstvu. Javljajo izstop tovariša Pahorja iz konzorcija, Mladinske Matice in odbora pevskega zbora. Govori o turneji pevskega zbora in vabi učiteljstvo na koncert dne 10. maja t. l. v Unionu. Prečita zahvalo pevskega zbora, naslovljeno na vsa društva. Podaja poročilo o »Našem rodu«, ki izhaja povprečno v 40.000 izvodih. Poroča, da je letošnje leto Mladinska Matica padla na približno 15.000 naročnikov. Vključ temu ne bo pasivna in bo obdržala isto število knjig, ki se bodo razposlale v prvi polovici junija. Pisatelja za knjigo za dekleta ni bilo mogoče najti, zato ta knjiga tudi letos ne izide. K sklepu omenja še cestni kuluk, ki je bil v bivši mariborski oblasti povrnjen, in odtegljaje za Nabavljajno zadrugo. Za ukinitev je bila vložena že davno primerna vloga.

Otvorja se debata o tajniškem poročilu. V debati se pojasnjuje zadeva celjskega društva. Na predlog tovariša Schella se o tem

oziru ne sprejme nikak sklep, ker niso Celjani navzoči, pač pa izjavlja poverjenik, da se bo zadeva rešila ugodno, kakor hitro bo poverjeništvu javljeno, kakor sklepi so se glede na to storili na zborovanju celjskega društva. Iznesle so se razne misli glede vsebine »Našega roda« in se bo izdala v tem oziru posebna okrožnica, ki naj omogoči do pokrajinske skupščine objektivno kritiko o tem listu in nam poda smernice za nov letnik. Poudarjala se je potreba združitve »Našega roda« in Mladinske Matice po vzgledu založbe Modre ptice. O stvari bo odločala pokrajinska skupščina. V zadevi povračila odtegljajev za Nabavljajno zadrugo bo odločeval finančno-ekonomski odsek ministrskega sveta. — Tajniško poročilo se sprejme.

Seja glavnega odbora UJU v Beogradu.

O tej seji poroča tovariš Šestan. S predsednikovim poročilom je bil zadovoljen. Dački dom je dogotovljen in bo v par letih izplačan. Dolga je na njem 400.000 Din. S podporo občine in ministrstva prosvete bo tudi to krito.

Dom je važen tudi za nas, ker oddaja prenočišča učiteljstvu po 10 Din za noč. Iz razgovora z načelnikom Osnovne nastave je spoznal, da bo slovenski načrt podlaga za končno stilizacijo pravilnika. Tudi glede uradniškega zakona je vse storjeno. Baje bodo izšle v kratkem določbe uradniškega zakona, ki se tičejo naših materialnih vprašanj. Končno izjavlja, da je bilo naše poverjeništvu med vsemi drugimi prvo na delu in zasluži vse naše zaupanje. Glede na pravila UJU se je sklenilo, da šteje izvršni odbor 10 članov, ki se mu pridajo še poverjeniki za seje vsaka dva meseca.

V debati se pojasnjuje spor, ki je nastal med poverjeništvom in uradniškim odborom »Popotnika«.

Tovariš Dimnik poroča podrobno o seji činovniškega saveza.

Poročilo blagajnika.

Po kratkem poročilu o denarnem stanju poverjeništvu, priporoča tovariš blagajnik točno plačevanje članarine za naprej. Tudi mesečne prijave naj bodo točne.

Na željo tovariša Vranca se razdeli listki z epilogom uredništva »Popotnika«. V sled tega se vname zopet v tej zadevi nova debata. Sprejme se predlog: Urednik »Popotnika« je avtonomen v toliko, v kolikor se tiče smernic, ki jih ima ta list. Dolžnost poverjeništvu pa je, da varuje načela organizacije in čast včlanjenih tovarišev. V sled tega se odobri sklep ožjega sosveta o nadaljnjem urejanju »Popotnika«.

Učiteljska gospodarska poslovalnica.

Poroča referent tovariš Lovše: UGP je pokazala takoj v začetku lep uspeh. Samo na proviziji so dozdaj plačale trdke nad 19.000 Din. Izmed 834 šol je pa naročnikov samo 280. Če bi vsaka šola naročila le za 1500 Din potrebnih, potem bi imeli v blagajni 120.000 Din. Predsedniki naj svoje

članstvo točno informirajo o UGP, ki pošlje na zahtevo tudi predavatelje brezplačno. Vse pristopnice je doslej poslalo edino lošgaško učiteljsko društvo.

V zvezi s tem se sprejme predlog tovariša Šestana: Glavna točka na naši letošnji pokrajinski skupščini naj razpravlja o gospodarski osamosvojitvi učiteljstva.

Letošnja pokrajinska skupščina.

Sklene se, da se bo letošnja pokrajinska skupščina vršila v Novem mestu, in sicer 19. in 20. julija.

Samostojni predloji.

Vsi odseki so izdelali svoje poslovniške, ki pa se bodo obravnavali na pokrajinski skupščini. Iz razloga, da je pokrajinska skupščina pred duri, se odlože zanj tudi predlogi, ki jih je prejelo poverjeništvu.

Udruženje jugoslovanskega učiteljstva — poverjeništvu Ljubljana, dne 5. maja 1930

Andrej Skulj,
predsednik.

Josip Kobal,
tajnik.

Prosveta in naš materialni položaj.

V razvoju vzgoje razlikujemo v glavnem tri epohe. V starem veku se je smatral nauk o vzgoji in izobraževanju za sestavni del politike. Protagonista te ideje sta bila poleg mnogih drugih Platon in Aristotel. V srednjem veku je bila vzgoja samo privrsek cerkvenih nauk in cerkvene politike. V novem času se pedagogika otresa varuštva cerkvene in državne politike in postaja odvisna od filozofije in psihologije. To dobo smemo imenovati pedagoški idealizem. Njeni protagonisti so bili Fichte, Pestalozzi, Fröbel, Schleiermacher, Herbart in dr. Pedagoški idealizem se je obdržal do pojava Partopa in Dewa, tedaj pa se je pojavil v vzgoji nov element, namreč sociologija. S tem, da se ozira pri vzgoji in izobraževanju na sociologijo, dobiva pedagogika čedalje bolj karakter avtonomne vede in se danes kot taka v moderni družbi tudi tretira.

Začetniki evolucije vzgojnega in izobraževalnega pomena so predvsem ekonomsko socialni pogoji, vzporedno s temi pa je rastel tudi pomen učiteljskega poklica. Država, cerkev in družba mu skušajo dati čim več svojega specifičnega. Relativno vzeto, je položaj danes tak, da so se ti trije faktorji združili v učiteljskem poklicu. Država zahteva učiteljevo delo, za vzgojo in izobraževanje mladine, v skladu z njenimi interesi, cerkev zahteva zastopanje svojih, a družba, ki je poleg tega heterogena, zahteva zastopanje svojih interesov. Zakonodajalec, ki je reševal problem vzgoje, se je moral ozirati in se je oziral na vse te elemente; ozirajoč se nanje, jih je normal in jih podal učiteljstvu v izvrševanje.

Tudi napram drugim profesijam in drugim kategorijam uradništva niso ostale ravnodušne država, cerkev in družba, toda njih interesiranje za delo teh javnih delavcev od strani države, cerkve in družbe ni bilo niti zdaleka tako veliko, kot je to bil slučaj z učiteljskim poklicem.

Pomiriti pojem države s pojmom verskega prepričanja in družabne pravičnosti — to je učiteljski poklic. Ta poklic, idealno razumevan, a v bistvu je to lep ideal zahteva celega človeka, zahteva bitje, ki žrtvuje za druge tudi zadnji živec in zadnjo minuto. A to je zelo težko... In kolikor primitivnejša je socialna sredina, toliko težji je učiteljski poklic. V kulturnih državah bi bilo danes smešno zahtevati od učitelja, da je istočasno dober vzgojitelj, prvi ekonom in edini iniciator mnogih socialnih in kulturno prosvetnih ustanov — od našega učitelja se vse to zahteva. Od njega se zahteva, da mora biti živa enciklopedija, a ne da obvlada vse to samo teoretično, marveč tudi praktično. — Ali obstajajo ljudje s tako univerzalnimi sposobnostmi? V kaki dovršeno primitivni sredini ni končno niti težko biti povsod prvi, a k sreči takih dovršeno primitivnih sredin pri nas sploh ni, ali pa jih je zelo malo. Nasprotno obstajajo pri nas zelo napredne, dasi jih je morda zelo malo. Tendence družbe je, dvigniti se na višji kulturni nivo; s tem dviganjem se vrši istočasno tudi selekcija sposobnosti — in prišel bo čas, ko ne bodo mogli biti poedinci več enciklopedisti niti v teoriji, še manje pa v praksi.

Ampak, mi jugoslovanski učitelji moramo računati s takim faktom, kakršen je pri nas danes... Zakonodajalec nam je naložil, poleg dolžnosti, ki veljajo splošno za vse učiteljstvo (pouk) tudi specialne dolžnosti, ki niso nič lažje od splošnih in ki so posledica naših socialno-kulturnih razmer, to je izvenšolsko delo. Sprejetje enotnega šolskega zakona je zahtevalo tudi sprejetje novega učnega načrta. Momentano je ta še v projektu.

Posetite koncert pevskega zbora UJU, dne 10. maja v UNIONU!